

Prekenverkstedet

<http://www.israelsmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

Nyttårsdag/Jesu navnedag – 1. januar 2022

Prekentekest: Matt 1,20b-21

Lesetekst I: Salme 103,13-18

Lesetekst II: Apg 4,8-12

Dette er en gjennomgang av leseteksten for denne dagen. Vi vil innimellom ha tekstgjennomganger som også ser på lesetekstene for de ulike søndagene, for å få frem bredden i tekstene. (Red. merk.)

Salmenes bok i Bibelen

Salmenes bok står i en særstilling i Bibelen. Den er den viktigste poetiske boken i Det gamle testamente og Israels salmebok. Salmene har vært brukt i gudstjenesten i templet og helt fram til i dag blir salmenes brukt i tidebønner i kirker og klostre; og Salmenes bok er også en kjær bønnebok for mange troende.

Vår salme, Salme 103, på denne første dagen i det nye året, er en «Takkesalme». Det er mange takkesalmer i Salmenes bok, og Salme 103 ligner for eksempel på Salme 30. Begge er de takkesalmer der Gud blir takket fordi han griper inn ved både sykdom og fare.

Hele samling av de 150 salmene kalles på hebraisk «Tehilim», dvs «Lovsanger». Samlingen tilhører den siste og tredje samlingen av Det gamle testamente. GT på hebraisk heter TaNaCh, som står for Torahen (Loven), Neviim (Profetene) og Ketuvim (Skriftene). Det er i denne siste samlingen Salmenes bok har funnet sin plass. Det vil si at den tilhører den yngste av de 3 kanondannelsene.

Salmenes bok er delt i fem bøker, etter forbilde av de fem Mosebøkene. Vår salme 103 tilhører den fjerde boken som omfatter salme 90-106. Salmene kan ha forskjellige overskrifter, men hele 73x er tilskrevet David. Vår salme begynner med overskriften «av David». Denne overskriften angir ikke nødvendigvis et forfatterskap. Det hebraiske uttrykket «leDavid» kan faktisk ha flere betydninger som «Til David», «Om David» eller «Av David». Det kan indikere forfatterskap, men det kan også bety at man tillegner salmen til tradisjonen etter David eller en av hans etterkommere. Salmene er poesi og derfor vanskelig å tidfeste nøyaktig.

Et typisk trekk for Salmene er «parallellismen», det vil si at man rimer i tanken. Det er et formmessig uttrykk der ett ledd i et vers balanseres av neste ledd.

En barmhjertig og nådig Gud

Vi kristne har ofte en lei tendens til å tenke at Det gamle testaments Gud er dømmende og hevngjerrig, mens Gud i Det nye testamente er kjærlig og barmhjertig. Et slikt feilaktig syn blir satt skikkelig til skamme i Sal 103. Det første verset i vår prekentekest sier at Gud er en

barmhjertig Gud (103,13) og at hans nåde står fast fra evighet til evighet (103,17). Men nåden og barmhjertigheten må alltid balanseres med rett og rettferd. Derfor er Gud også en rettferdig Gud.

Gud og hans miskunn er fra evighet til evighet. Mennesket derimot blir beskrevet i salmen som støv og gress. Som blomsten så blir mennesket borte. Våre dager er talte. Likevel er mennesket dyrebart, skapt i Guds bilde. I Talmud (jødiske kommentarer) står det at ethvert menneske må ha to lommer. I den ene lommen står ordene «du er støv og aske», i den andre lommen står ordene «du er en helt unik skapning i Guds skaperverk». I denne motsetningen må mennesket leve.

Som en far eller mor er barmhjertig

Det første verset i vår pretekst lyder: «Som en far er barmhjertig mot sine barn, er Herren barmhjertig ...» Ordet «barmhjertig» eller «det å være barmhjertig» er spesielt på hebraisk. Adjektivet «barmhjertig» står alltid i flertall på hebraisk, mens entallsformen av ordet betyr «morsliv». Gud er også barmhjertig som en mor. I dette verbet og adjektivet smeltes det maskuline og det feminine sammen.

Jesus/Jeshua ... «Joshia»

Nyttårsdag er Jesu navnedag. Spiller det noen rolle hva Messias skal hete? Vi ser hos Matteus at det sannsynligvis gjør det. Barnet skal hete «Jesus», på hebraisk «Jeshua», for han skal frelse «joshia» sitt folk fra deres synder (Matt 1,21). På hebraisk er det her et ordspill mellom navnet Jesus/Jeshua og verbet for «å frelse». Så navnet sier noe om hvorfor Jesus kom. Han skulle frelse, redde oss, reise oss opp, vi som ligger nede pga alle våre gale valg og handlinger.

Et nytt år

Det ligger ofte forventning i luften ved inngangen til et nytt år. Vi får lov å legge ting bak oss og starte på nytt. Et håp om at det året som ligger foran skal bli annerledes og bedre enn det året som er gått. Tilgivelse og nåde trenger vi alle, fra både Gud og mennesker. Vi kan takke, be en takkesalme, for alt det gode som har vært i året som er gått, og slik ha tillit til at en barmhjertig og nådig Gud går med oss inn i det nye året som ligger foran. Med hans velsignesle kan vi i tillit møte det nye året.

«Å frykte Herren ...»

Herren er en barmhjertig Gud både i Det gamle og Det nye testamente. Men Sal 103 setter en betingelse: «Han er barmhjertig mot dem som frykter ham». Uttrykke «å frykte Herren» går igjen mange ganger i Bibelen. Det er på en måte grunnlaget for vår tro. Ordspråkene sier det slik: «Frykt for Herren oppdrar til visdom, ydmykhet kommer før ære» (Ordsp 15,33) og i Jobs bok 28,28 sies det slik: «Å frykte Herren, det er visdom, å vende seg bort fra det onde, det er forstand».

Så får vi ønske hverandre et godt og velsignet år i 2022 i visdommens og gudsfryktens navn.

Elisabeth Eriksen Levy
CEO Caspari Center, Jerusalem
Elevy@caspari.com